

UVODNIK

KATARINA HABE

Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo
katarina.habe@ag.uni-lj.si

Sodobna znanost kliče po prebojih, po novih spoznanjih, celo novih znanstvenih paradigmah. To je zaznati tudi na področju glasbene pedagogike. Ustaljene poti se rušijo, stari sistemi kažejo vrzeli in odprtost do novih dognanj je nagovarjana z vseh strani. Navedeno nam lahko predstavlja grožnjo, po drugi strani pa nam nudi svojevrsten izziv za iskanje novih, drugačnih rešitev. Nova znanstvena paradigma tudi na področju glasbene pedagogike od raziskovalcev zahteva inovativnost, originalnost in fleksibilnost – ključne sestavine ustvarjalnosti –, kliče pa tudi po sinergiji različnih znanstveno-raziskovalnih smeri.

Rdeča nit, ki povezuje prispevke v 34. zvezku *Glasbenopedagoškega zbornika Akademije za glasbo*, je interdisciplinarnost: od glasbene pedagogike preko psihologije glasbe do zgodovine glasbe z didaktično noto.

Čeprav navajana na koncu zbornika, recenzija dr. Branke Rotar Pance o znanstveni monografiji z naslovom *Interdisciplinary Perspectives in Music Education* izpod uredniške taktirke dr. Jerneje Žnidaršič, ki vsebuje prispevke petnajstih slovenskih avtorjev, ki bralcu omogočajo uvid v teoretično podstat medpredmetnega povezovanja, različnih interdisciplinarnih konceptov, izvirne raziskovalne izsledke, strokovne ugotovitve in primere iz pedagoške prakse, pravzaprav pooseblja vsebino 34. zvezka. Recenzija izpostavlja pomen multidisciplinarnega prepletanja na področju sodobne glasbene pedagogike, ki predstavlja vizijo prihodnosti in ponudi uvid v presežno vrednost znanstvenih dognanj, izpeljanih iz raznolikih znanstveno-raziskovalnih strok.

Izjemno aktualna tema v zadnjih letih je blagostanje glasbenikov, ki je tema prispevka Aleša Pogačnika, v katerem je predstavljen sistematičen pregled raziskav s področja psihološkega blagostanja pri študentih glasbe in na drugi strani pri poklicnih glasbenikih. Avtor navaja, da število raziskav na tem področju vztrajno narašča. Prav tako ugotavlja, da je pri spodbujanju blagostanja glasbenikov ključen odnosni vidik, kar pomeni, da so predvsem socialni akterji (učitelji, starši, sovrstniki, glasbeni soustvarjalci, vodje glasbenih skupin ipd.) tisti, ki vplivajo na to, kako zadovoljen bo glasbenik s svojim poklicem, kakšna čustva bo doživljal ob izvajanju glasbenih dejavnosti in kako bodo le-te vplivale na njegov občutek samouresničenja ter doživljanja življenjskega smisla. Avtor opozarja tudi na potrebno po sistematičnem načrtovanju intervencij za doseganje psihološkega blagostanja pri glasbenikih.

Na področje aplikativne psihologije glasbe, kjer ima korenine tudi v prejšnjem odstavku predstavljeni prispevek, se umešča tudi prispevek Katje Bogovič z naslovom »Razlike v skupinski dinamiki in psihični pripravi na

nastop med glasbeniki in športniki v manjših skupinah«. Avtorica je v svoji raziskavi zapolnila dve znanstveno-raziskovalni vrzeli: med seboj je primerjala populaciji študentov glasbenikov in študentov športnikov glede na skupinsko dinamiko ter glede na psihično pripravo na nastop, po drugi strani pa se je osredotočila na dinamiko in nastopanje v manjših skupinah, kar je novost, saj večina raziskav s tega področja raziskuje bodisi individualno nastopanje bodisi nastopanje v večjih skupinah, kot so zbori in orkestri. V svoji raziskavi je ugotovila, da med skupinsko dinamiko in psihično pripravo na nastop med glasbeniki in športniki obstaja več podobnosti kot razlik. Slednje so se pokazale le pri zaznavanju prednosti in slabosti skupinske izvedbe v primerjavi z individualno izvedbo, prav tako pa so bile potrjene razlike v raznolikosti situacij nastopanja v prid glasbenikom v primerjavi s športniki.

Neke vrste glasbeno-športno dejavnost – folklorno dejavnost – raziskuje tudi prispevek avtorjev dr. Bojana Kovačiča in Nejca Černele, ki obravnava stališča strokovnih delavcev do folklornih dejavnosti v osnovnih šolah s posebnim programom vzgoje in izobraževanja. Glavni ugotovitvi izvedene raziskave sta, da imajo strokovni delavci, ki izvajajo folklorno dejavnost za osebe s posebnimi potrebami, pozitivna stališča do folklorne dejavnosti, poročajo pa, da so tekom institucionalnega izobraževanja dobili premalo znanja o značilnostih otrok s posebnimi potrebami in o prilagoditvah dela z njimi. Avtorja izpostavljata pomen folklorne dejavnosti v prepletu ljudskih plesov, ljudske pesmi in ljudske rajalne pesmi. Prihodnost raziskovanja folklorne dejavnosti pri osebah s posebnimi potrebami vidita v interdisciplinarnem prepletanju specialne in rehabilitacijske pedagogike, glasbene didaktike, folkloristike, etnoko-reologije, glasbene terapije, psihologije in kineziologije.

Obravnavo didaktičnega vidika s historično noto nagovarja tudi prispevek Stanke Dokuzove z naslovom »Didaktična literatura za violino Dušana Vodiška«. V zadnjih letih lahko opazamo pomemben porast raziskovanja didaktičnih načel pri poučevanju različnih inštrumentov (npr. klavir: dr. Ilonka Pucihar, flavta: dr. Ana Kavčič Pucihar, dr. Karolina Šantl Zupan), Stanka Dokuzova pa postavlja temelje sistematičnega preučevanja violinske didaktike v slovenskem prostoru in v svojem prispevku z zgodovinskega vidika obravnava didaktično literaturo violinskega pedagoga Dušana Vodiška. Avtorica v dolgoletnem Vodiškovem opusu (od leta 1966 do leta 2016) prepozna izvirne rešitve posamičnih elementov violinske igre in glasbenega razvoja učencev, kar po njenem mnenju predstavlja pomemben prispevek k razvoju violinske pedagogike in violinske igre v Sloveniji.

Prispevkom slovenskih avtorjev se pridružujeta dva prispevka avtoric iz Hrvaške. Če nadaljujem z bolj didaktično obarvanim prispevkom, potem naj na tem mestu predstavim prispevek Linde Mravunac Fabijanić z naslovom »Kvalitativna analiza vsebine – kompetence umetniških sodelavcev/korepetitorjev«. Na populaciji korepetitorjev so narejene le redke raziskave, zato je predstavljena toliko dragocenejša. Avtorica je v svoji kvalitativni raziskavi obli-

kovala pet kompetenc, o katerih poročajo korepetitorji: izvajalske in umetniške kompetence, kompetence načrtovanja in organizacije, komunikacijske in pedagoške kompetence, posredniške kompetence in refleksivno praktikantske kompetence.

Drugi tuji prispevek, avtoric dr. Snježane Dobrota, Antonije Vrančić in Ivane Križanac z naslovom »Stališča osnovnošolskih učiteljev na Hrvaškem do glasbe kot šolskega predmeta«, nas, kot že naslov pove, popelje v osnovnošolsko okolje. Ključna ugotovitev raziskave je, kako pomembno je, da so učitelji glasbenega pouka sami glasbeno aktivni, bodisi da pogosto obiskujejo klasične koncerte in teater, se glasbeno udeležujejo bodisi v vokalnih bodisi v instrumentalnih skupinah in imajo ustrezno glasbeno izobrazbo. Vse navedene značilnosti učiteljev so povezane z njihovim doživljanjem sebe kot kompetentnejših za poučevanje pouka glasbe, po drugi strani pa v slednjem prepoznavajo tudi večji izvor blagostanja učencev (sprostitvev). Prispevek opozarja tudi na pomen vseživljenjskega učenja učiteljev, ki poučujejo glasbo.

Na koncu tokratnega zbornika je predstavljen še povzetek doktorske disertacije dr. Jelene Martinović Bogojević z naslovom *Spodbujanje glasbene ustvarjalnosti v osnovni šoli* (*Fostering Musical Creativity in Primary School*), ki raziskuje uresničevanje in pomen glasbene ustvarjalnosti pri pouku glasbene kulture/glasbene umetnosti v osnovnošolskem izobraževanju v Črni gori in Sloveniji.

Z zadnjim prispevkom tudi vsebinsko zaokrožimo drugo rdečo nit 34. zvezka *GP zbornika*, ki je, poleg prve, interdisciplinarnosti, ustvarjalnost. Obe rdeči niti tketa pot glasbeni pedagogiki sodobnega časa, ki bo prepletena v sinergiji ustvarjalnih prebojev različnih z njo povezanih znanstvenih in umetniških disciplin ter bo verjetno odpirala vrata tudi številnim potrebnim spremembam v glasbenoizobraževalnem sistemu.